

Іван Гавриляк

Уважно читаючи Святе Письмо, можна помітити, як багато разів у книгах Старого Завіту наголошується на важливості збереження суботи. За Законом Мойсея, порушувати суботу – означає в цей день працювати. Але чому встановлено святкувати саме суботу, а не понеділок, середу чи якийсь інший день тижня? – Насправді коли Господь заповідав святкувати цей день, то зовсім не мав на увазі суботу як конкретний день тижня.

Слово «субота» походить від слова «шабат», що означає «спокій», «відпочинок». Таким чином субота – це неперекладений термін «шабат» (спокій). Щоб усе стало на свої місця і було зрозумілим, слід просто перекласти це слово українською мовою. У Новому Завіті ми не раз натрапляємо на те, що Христа звинувачують у порушенні суботи. Один з таких випадків стався, коли учні Христові зривали колосся в суботу (Мт 12,1). Ісус хоче нагадати про первісний сенс суботи. Саме «первісний» тому, що впродовж століть єврейські законовчителі штучно накладали чимало приписів, яких не було в Законі Мойсея. Вони формально та дріб'язково виконували приписи «власного виготовлення», тобто ті, які придумали. Наприклад, євреям дозволялося в суботу пройти не більше, ніж тисячу кроків.

Христос поступово руйнує хибні уявлення фарисеїв стосовно суботи. Для початку Він нагадує, що й Давид, якого євреї мали за великого та праведного царя, порушив суботу, але гріха не мав (Мт 12,3; пор. 1Сам 21,3-6). Потім повертається до моменту встановлення суботи, щоб показати її внутрішній зміст, а саме – вона встановлена для людини.

«Не робитимеш ніякого діла сам, ані син твій, ані дочка твоя, ані чужинець, що перебуває в твоєму домі», – читаємо у Книзі Виходу (20,10). Господь заповідає нічого не робити в цей день не просто так. Суть гріха в тому, що людина віддаляється від Творця. Незважаючи на це, Бог любить своє творіння і хоче привести його до Себе, щоб дати

йому життя. Субота є цим засобом. Вшанування святкового дня має два рівні.

Перший полягає в тому, щоб людина могла відмежуватися від праці та замислилася над своїм життям. Бог, знаючи практицизм ізраїльського народу, його прив'язаність до плотського і, взагалі, пристрасть до матеріального, дав закон відпочинку. Субота, «"вириваючи" людину з монотонного, перейнятого турботами про дочасні справи, буденного життя, нагадує людині про її божественне покликання, не дозволяє, щоб людину було зведено до рівня машини для виробництва матеріальних благ, або ж до самовдоволеної й бездумної істоти, яка ті блага споживає». Інколи слід спинитися, забути про всі справи і спитати себе: хто я? Субота нагадувала, що людина не створена для безперервної рабської праці, а для повернення її з течії щоденних турбот в реальність, стала часом пошуку сенсу життя, якщо воно беззмістовне. Людина отримала змогу застановлятися над тим, ким вона є і ким може бути.

Другий рівень показує, що відпочинок не є проведенням часу в лінивстві, а має бути відпочинком для Господа (пор. Вих 20,10), тобто покликаний спрямувати людину до Нього. Тому в цей день народ приносив жертви Богові, читав священні сувої та розважав над ними. Найголовніше у святкуванні – це пізнання та живе спілкування із Всевишнім. Заповідь святкувати святий день не є забороною, а можливістю спокою та радості перед Богом. Св. Іван Золотоустий навчає, що велику користь приносила субота на початку: наприклад, робила людей лагідними, чоловіколюбними до ближнього, приводила їх до пізнання промыслу та управління Божого [...], вчила їх віддалятися від зла та скеровувала до речей духовних.

Вже пророки навчали, що милосердя, віра та справедливість є суттю Божого Закону (пор. Ос 6,6; Міх 6,8). Він бажає звільнити народ від численних та безглузких приписів, які стали для людей ярмом. Господь своєю поведінкою показує, що не є безжальним наглядачем, який суворо карає за порушення найменшого припису. «Я милосердя хочу, а не жертви», – говорить Господь. Хоча старозавітні книжники перетворили радісну заповідь на репресивну та каральну, Він робить наступний крок доводячи, що субота створена для людини, а не людина для суботи. Її мета в тому, щоб привести людину до Бога. Помилка фарисеїв полягала в тому, що вони надали суботі ледь не божественного характеру, адже ревне виконання переросло у фанатизм. Заповідь – це не чергова звичка, яку слід виконувати для годиться, її зовнішнє виконання має виражати внутрішнє налаштування до Бога.

Іван ГАВРИЛЯК, Людина для суботи, чи субота для людини? // СЛОВО №4 (72) 2017